

Mezőkövesd leírása.

Borsodmegye déli síkvidékén, a Budapest—miskolci országút és vasútvonal mellett fekszik Mezőkövesd nagyközség: egykori mezőváros, ettől délkeletre a kb. négyezer lakosú Szentistván s északkeletre, a Bükkhegység alsó nyulványán csaknem harmadfélezer lakosával Tard. E három szomszédos községben lakik a szinpompás népviseletéről, varrottasairól messzeföldön ismert matyó nép; nyelvjárás, viselet és népszokások tekintetében a palócság rokona, amellyel együtt az 1089-ben betelepített kúnoktól származik. E matyó községek közt a legnagyobb s mint élénk forgalmú járási székhely, a háladás iránt legfogékonyabb Mezőkövesd, melynek lakossága régi szokásait s viseletét így is megőrizte.

E tanulmány elsősorban Mezőkövesd természeti, gazdasági és népi viszonyait s azoknak egymásrahatását vizsgálja, de néhány jellemző adattal az egész Matyóföldnek sok tekintetben hasonló állapotait is megvilágítja.

Ovális alakú határának északi része a Bükkhegység szélén 182 méternyi magasságban fekszik a délfelé lejt a határ közepén álló község 125 méteres színvonaláig, innen pedig tovább a 100 méteres legalsó pontig. Ebben az irányban szeli át a határt a Kánya patak és a beleömlő Hórvize. A déli síkság közepéből tíz méterre emelkedik ki a Halom nevű homokdűné, míg a mélyebb fekvésekben a Gulya-, Görbe- és Nagyfertő tavak gyűjtik a tavaszi vizeket. Délen kisebb-nagyobb foltokban elszikesedett homok található, de a határ termőtalaja túlnyomóan vályog vagy húmúszos agyag, mely 50—100 cm. vastagságban fedi a diluviális kavicsot. Az egyes helyeken különösen mélyebb szántás után felszínre kerülő kavicsban kereshető a község nevének eredete, de lehet, hogy a megszálló hadról vagy első birtokosáról nyerte nevét. Okleveleinkben először 1324-ben fordul elő «Terra Kuesd» majd felváltva Kwuesd, Kwesd, Kevesd néven s nem-sokára templomát is említik. A király vagy a királynő birtoka volt s Cserépvár, majd 1439 óta a diósgyőri vár alá tartozott. Oly szépen fejlődött, hogy a csehek elleni háborúban Mátyás király seregébe már 20 fegyverest és sok élelmiszert tudott saját költségén küldeni, miért a király 1464-ben várossá emelte s pecsét és címer hasz-

nálatára jogositottal. Nyolc évvel ezután meg is látogatta s a lengyelek betörése által okozott pusztítást látva, évi adójukat 200 aranyra szállította le. Szájhagyomány szerint Mátyás király igen kedvelte a matyókat, akik talán apáról-fiura szállt kegyeletből ma is sűrűn használják a Mátyás keresztnevet s a Pál—Palkó analogiájára abból eredhet a matyó népelnevezés. A kövesdiek vámot sehoh se fizettek és saját bírójuk, közvetve pedig a diósgyőri várkapitány és a kir. személynök alá tartoztak. A város azonban 1596-ban, a török világ közepén, kiváltásleveleivel együtt elpusztult s lakosai a hegyvidékre s a déli nádasok közé húzódtak. A közelében fekvő végyvárakért vívott harcok s később a Rákóczy-féle fölkelés egész Borsodmegyét annyira elpusztították, hogy a már betelepülő s egész megyében akkor legnépesebb Mezőkövesd mezővárosban is csak 41 családot írtak össze 1715-ben. Öt évvel később már 11 nemesi kiváltású és 58 polgárcsalád lakta, akik kétezer mérőnyi szántót és 400 kaszás rétet műveltek, szőlőjük azonban még nem volt. Odatelepítés később sem történt, csak a hegyvidékről tértek haza az odaválók, úgy hogy a mai lakosság nagyrészt e családoktól származik.

Mezőkövesd mellett a déli síkságon mind magyar nevű községek fekszenek, csak az északi dombvidéken utal néhány szomszédjának neve arra, hogy a megszálló magyarság itt szlávok közé települt. Ilyenek: Novaj, Cserép, Szomolya (szmola = szurokföld) s a kövesdi határ északi végén, a mai Pázsag dúló helyén 1423-ban Pázsag nevű falu (paseka = irtás), mely a törökidőben pusztulhatott el. Mezőkövesd településmódja arra mutat, hogy első lakosai hadak szerint szállták meg. Ennek nyomait az épülecsoportok, uccák nevéből és elhelyeződéséből tisztán fel lehet ismerni. A had területét élősövény, vagy patak választotta el a másiktól s ma több ucca ily kiszáradt patakmeder helyén fekszik. Az egyes hadak népe előbb a szállása körüli földeket művelte s amikor azokat idővel beépítette, a távolibb helyeket fogta művelés alá, évenként nyilazással osztva ki a közösen birt területet. Egyik család ma is közösen vásárol földeket s birtokát a család tanács határozata szerint műveli. Az egykori had népe ma is csak ritkán házasodik más városrészből s az ősi földhöz oly szívósan ragaszkodik, hogy a szükséges tagosítás emiatt keresztül nem vihető.

Lakosságának természetes szaporodása igen erős s az 1900—910 közti tíz év alatt a születési többlet 18% volt, tehát az országos átlagnak majdnem kétszerese. Ezzel függ össze a lélekszám növekvése, mely az 1870—1910 közti negyven év alatt 87% volt s a háborus évek da-

cára az utolsó évtizedben is meghaladta a 8%-ot. A születések száma, mely a háború előtt évenként 800 körül hullámzott, 1914-ben 865-re emelkedett, de a háború alatt leszállott: 1915-ben 620-ra, 1918-ban 390-re, majd újra fel-emelkedett 1919-ben 760-ra, 1920-ban 800-ra. A halálesetek évenkénti 500-as átlaga 1911–12-ben járványok miatt százal emelkedett s a háborús években, amikor a férfiak nagyrésze hadbavonult, 480–580 közt váltakozott. Az 1918-as év volt a legrosszabb, amikor 150-nel többen haltak el, mint ahányan születtek. Az anyakönyv adatai pontosak ugyan, de azokból csak megfelelő kritikával lehet a népmozgalom méreteit megállapítani, különösen Mezőkövesden, hol a nyári félév alatt a lakosságnak csaknem $\frac{1}{3}$ -a mezőgazdasági munkásként távol él s ha a korosztályokban ritkábban, de mégis fordulnak elő születések és halálesetek, azok idegen anyakönyvekbe kerülnek. Másfelől a háborúban Mezőkövesden a kath. főgymnáziumban nagyobb hadikórház működött s az elhalt idegen katonák itt anyakönyveztettek. A matyó csak télen és otthon tartván lakodalmat, így változatlanul elfogadható a házasságkötések száma, mely előzőleg évi 170 körül hullámzott, 1915–16-ban a háború miatt félmilyre esett, 1919-ben azonban a régi átlagnak csaknem kétszeresére, 320-ra emelkedett. A háború előtti évtizedben a matyó lakosságú Tardón 14%, Szentistvánon 12.6% volt a születési többlet, tehát a mezőkövesdinél kevesebb, de az országos átlagnál magasabb. Érdekes, hogy a születések aránya a kulturáltabb Mezőkövesden legnagyobb, a halálozásé azonban Tardón a legkedvezőbb. Minthogy a tavalyi népszámlálás eredményeinek feldolgozása az év végére készül el, Mezőkövesd mai lélekszáma - csak az utóbbi évtized születési többlete alapján hozzávetőleg állapítható meg. Anyanyelve mind a 19 ezernek magyar, vallása pedig kétszáz református és 7–800 zsidó kivételével, római katolikus. Az 1910. évi népszámlálás szerint a keresők száma 6700 s közülök 4000 férfi és 1300 nő mezőgazdaságot folytat, valóságban azonban jóval több. Gyermekek, öregek és nők ereje egyaránt résztvesz a termelő munkában, hogy a költséges ruházatukhoz és népszokásaikhoz szükséges pénzt megkeressék. A matyó nép életrevaló és szorgalmas, de szokásaiban, gazdálkodásában konzervatív, öllőködésében pedig pompaszerető. A vallás szertartásait s a bűjtöt szigorúan megtartja s a hevesvérű ifjúság szenvedélyeit ez fékezi. Míg a korosabbak higgadtak és takarékosak, az ifjúság mulatni vágyó s a háborúban is virtussal verekedett. A férfiak 30%-a, mintegy 2700-an vettek részt a háborúban s közülök 11% elhalt, 400 hadiárvát és 260 özvegyet hagyva hátra. A rokkantak

száma meghaladja a 270-et. Az egészségügyi állapotok nem kedvezők s bár öt orvos van a községben, a lakosság nagyrésze, különösen a beteg gyermekeket kuruzslással, babonával akarja gyógyítani, így aztán a halálesetek 40%-a egy éven alóli csecsemőkre esik. A betegágyas anyák pár nappal a szülés előtt és után nehéz mezői munkákat végeznek s anyagi okokból a közeli vérrokonnok közti összeházasodás is gyakori. A matyók igen fiatalon házasodnak, a fiuk 18, leányok 15–16 éves korukban és többnyire nem szerelemből, hanem a szülők akarata, megállapodása alapján, anyagi érdekek szerint. Ritka eset az, mikor a matyó legény ifjúkori szerelme tárgyát veheti el feleségül. Lakásviszonyaik egészségügyi szempontból is kifogásolhatók. Legtöbb házban vert föld a padló, az ablakok szűkek s a népes család egyetlen szobában lakik, melyet sohasem fűtenek s kellően nem szellőztetnek, az uccai vendégszobában pedig csak a beteg fekszik. Az apró telkek sűrűn be vannak építve, uccáik azonban nem porosak, egyrészük aszfaltozott is. Az ivóvizet kilenc artézikut szolgáltatja.

Kulturális téren a múltban sok mulasztás történt, amit ma nehezebb pótolni. A lakosságnak csak 60%-a tud írni-olvasni s a községi és felekezeti népiskolákban oly kevés a tanterem, hogy egyre száznál több tanuló jut.

Mezőkövesd népe szülőhelyéhez szívesen ragaszkodik s onnan akkor se költözik el, ha valamelyik szomszédos községben vásárol birtokot. Amerikába mintegy 600-an vándoroltak ki, de mind visszatérnek, ha elegendő pénzt kerestek. Utóbbi évben hatvanan jöttek háza s fejenként 1–2 ezer dollárt, együttvéve tehát csaknem ötven millió koronát hoztak magukkal.

A község 500 kat. holdnyi belső területén 3600 házas-telek áll s így az utakat és tereket leszámítva, alig 2–300 négyszögöl jut egy telekre. Legtöbbnek udvara szűk s kertje csak néhánynak van. Bár a határ nagykiterjedésű, mégis alig néhány tanyaépület áll azon. A matyó élénk társasélete miatt szeret a faluban lakni s onnan jároga ki elszórtan fekvő földjeire gazdálkodni. Mintegy 230 hivatalnok, 700 iparos és 170 kereskedő lakik Mezőkövesden, mely a járási hivatalok székhelye s egy gazdag vidék kereskedelmi és ipari központja. A lakosság többi része 3500 matyó családból áll s ezek kétharmadának csupán háza van, földbirtoka alig 1500-nak s ebből négyszáznak tiz holdon felül, 1100 családnak tiz holdnál kevesebb. A tizenhétézer katasztrális hold kiterjedésű határból mindössze száz hold a középbirtok, 1800 hold pedig a községé és közbirtokosságé s ez túlnyomóan legelő vagy terméketlen, a szántókat meg kisemberek bérlik. A to-

vábbi 15 ezer hold mind a kiszegzáké, de a módosabbakra is alig jut 20 hold. A szapora s anyagilag erősödő lakosság földéhségét nehéz kielégíteni. Egyik közlegelőjüket kénytelenek voltak 1884-ben szétosztani és felszántani s ugyanakkor 700 vásárló közt holdankint 240 koronás árban felparcellázták a déli részen fekvő 1600 holdas kincstári birtokot, az u. n. «dominiumot». Utóbbi évtizedekben 3000 holdat a déli síkságon már a szomszédos községek határaiból is összevásároltak, az északi dombvidék felé azonban még nem terjeszkednek. Idegen határokból nagyobb területeket bérelnek s még a tiszamenti rétekre is lejárnak részesként kaszálni. Ezzel szemben más községbeliek közül csak a szentistváni matyók tudtak a kövesdi határból néhány holdat vásárolni. A mezőkövesdiek egyre növekvő földszerzési vágya a környékbeli uradalmak felé irányul s különösen az egri káptalan bogácsi és szihalmi, a prépostság novaji s Koburg hercegtardi birtokából szeretnének vásárolni. Utóbbiból azonban a tardi matyók igényeit se lehet kielégíteni s a többi uradalom felosztható részére is az ottani lakosságé az elsőbbség. Tardon, és Szentistvánon a matyó lakoságnak szintén kevés a földje, de ott a határ felét elfoglaló uradalmaknál sokan kapnak munkát, kisbérletet s újabb földet is.

Földeladásnál, ami Mezőkövesden ritkán fordul elő, az árak igen magasak. A legjobb minőségű s többnyire a helység mellett fekvő földek kat. holdankénti vételára a háború előtt 2000 korona volt, 1920 tavaszán pedig 40 ezer korona. Közepes szántóké 1914-ben 1300 korona, 1920-ban már 6—8 ezer. Gyenge földeké 600 koronáról 5 ezerre emelkedett. 1921. év nyarán szintén ekörül mozognak a földárak, de pár hónappal előbb az Amerikából visszatérők vásárlásai s valutánk leromlása miatt a mainál 100%-kal magasabb vételárakat fizettek. A szántóföldek egyharmada jó, egyharmada közepes s a többi gyenge minőségű. Legrosszabb földek délen, a volt kincstári birtokon vannak, ahol sok a vadszík és a vízállás hely. A határ öt százaléka terméketlen, de ennek nagyrésze beltelek és út s így a termőterületet meliorációval alig lehet növelni. A földbérek háború előtt 50—250 korona közt váltakoztak fekvés és minőség szerint, 1920 tavaszán 800—2000 koronára emelkedtek s ma is ekörül mozognak, de közben jóval magasabban álltak. A magas földárakat és béreket nagyrészt az Amerikából hazatérők fizetik.

Az erősen szaporodó lakosság tekintélyes része sem vétel, sem bérlet útján nem tud a közelben földhöz jutni s így rá van kényszerítve, hogy megélhetését messze ide-

genben keresse. Utóbbi években már hatezerre rug amaf férfi-, női, és 15 éven felüli gyermekmunkások száma, akik mint «summások» áprilistól októberig, vagy csupán aratásidőre mezei munkákra, főképpen a dunántúli uradalmaikba elszegődnek. A kétezer felnőtt férfi u. n. «egészkezes» utóbbi két évben már havi 5—600 korona bért s anyai élelmiszert (liszt, zsír, szalonna, só, hüvelyes, hús stb.) kapott, hogy abból nemcsak nyári, de otthoni téli élelmézsét is fedezni tudta s a készpénz ruházódásra maradt. Nők és gyermekek, mint «félkezesek» a férfiak illetményiének kétharmad részét kapják s így hat hónap alatt 6—7 ezer koronát, az egészkezesek 9—10 ezret, az összes summások tehát évi negyven millió koronát keresnek pénzben és élelemben.

Tapasztaltabb társaik vezetésével munkáscsoportokba szövetkezve, bérszerződésüket már télen megkötik az uradalmakkal, s azok a summások oda- és hazautazásának költségeit is viselik s lakóhelyükről, a főzéshez pedig tüzelőanyagról szintén gondoskodnak.

A legjobb munkaerők tömeges eltávozásának az a következménye, hogy az otthoni földeket elegendő munkaerő hiányában csak külterjesen művelik. Ipari növényeket alig termelnek, csak 300 holdon napraforgót, melyből bőjtudőre ételolajat készítenek. Hüvelyeszt saját szükségletükre tartanak, de a burgonyát, káposztát Szabolcsmegyéből szerzik be, zöldségfélével pedig az egiiek látják el piacukat. Gyümölcsfájuk kevés, állítólag azért, mert gyümölcsük megférgekedik, de ez ellen védekezni lehetne. A 170 hold kertiföldön is inkább tengerit, lucernát vetnek. Szőlőjük 1200 apró parcellán 200 holdnyi, de bort csak maguk számára termelnek.

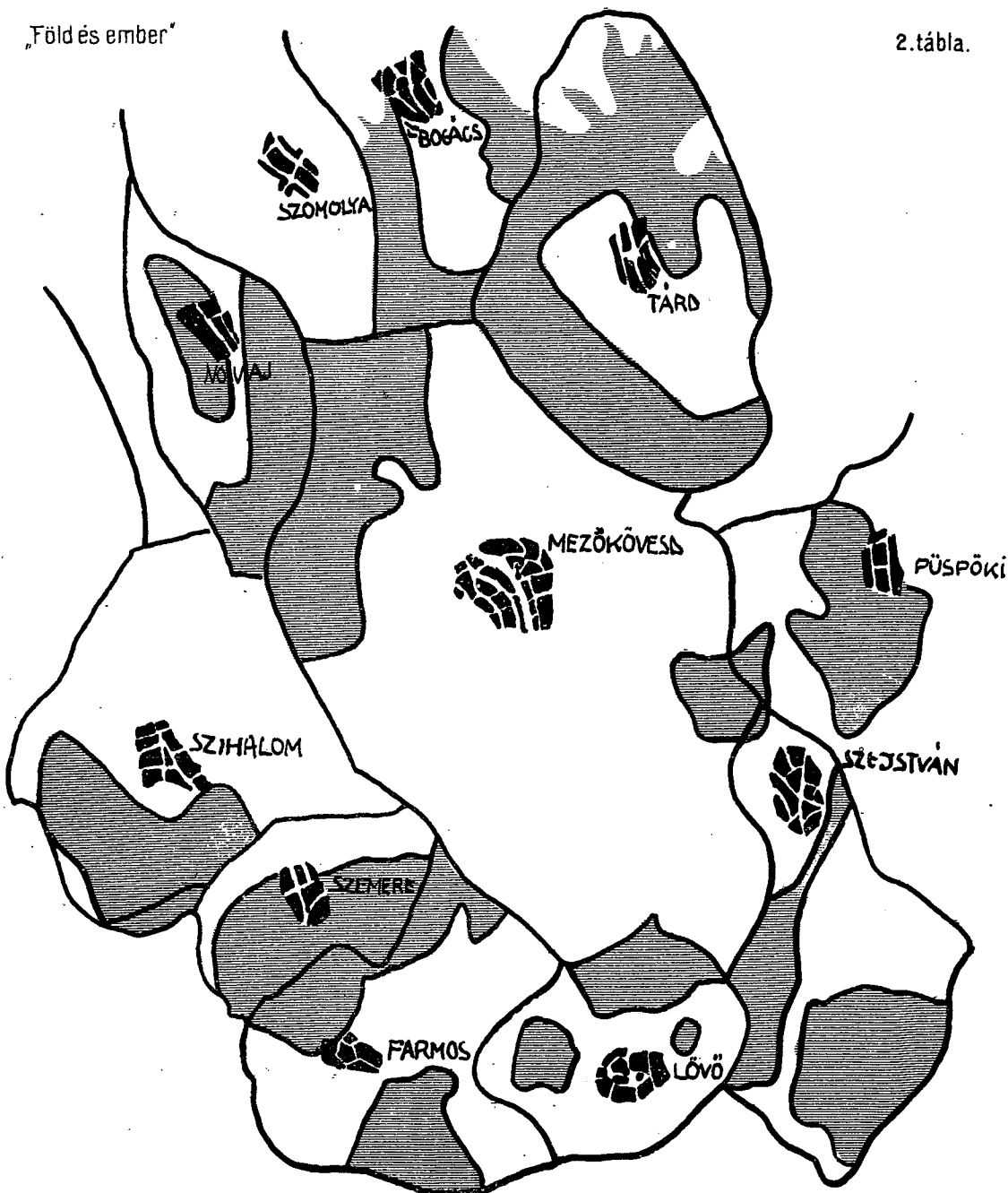
Gazdálkodási rendszerük a határ nagyrészen háromnyomásos. Ugar után kb. 3 ezer holdon őszi búzát, utána tavaszi sörárpát, rozstot vagy tengerit vetnek. A búza átlag nyolc, jó esztendőben 10 mm. termést hoz kat. holdankint. Az ugar harmadrészét parlagon hagyják s azon sertésnyájakat legeltetnek, kétharmadrészét pedig zöldtakarmánnyal (bükköny, lóhere) vetik be. A határ többi részén, a volt dominiumon és a vasúmenti földeken szabadgazdálkodást űznek különösebb rendszer nélkül, csak a konjunkturális viszonyokhoz alkalmazkodva. A szántókból 7 ezer hold kalászos-, 2½ ezer h. kapásnövényvel, 1600 h. takarmányfélével van bevetve, a többi ugar. A közlegelő — részben feltöretvén — ma mindössze 840 holdnyi, ami jelentékeny számú állatállományuk részére igen kevés. Az 1920. évi állatösszeírásakor volt 1600 ló, 1200 tehén, 15 ökör, 500 növendékmarha, 500 juh és 1500 sertés. Az 1911. évi összeírás óta felényire fogyott a juhok száma,

bár a háború alatt legtöbb vidéken megkétszereződött. Állatállományuk egyebekben a kilenc év előttiének megfelel (csak a ló kevesebb 7%-kal) s így a háború, bolsevizmus és román megszállás pusztításait már pótolták. Igásfogataik száma 1920-ban 750 volt s ebből ökörfogat csak 15, a többi ló. Tehát a 10 holdon alúli 1100 gazda közül alig háromezrésznek van igásereje, a többi bérért szántat. Gazdasági gépük néhány motoron kívül alig van. Lótenyésztésük eléggé fejlett, de még erősebb volt régebben, a vasút kiépítése előtt, mikor a lakosság nagyrésze fuvarozással foglalkozott. Akkor legelőjük is nagyobb volt s növényterméskálataik egy részét a Tiszamentén bérelt legelőkön, réteken tartották, amióta pedig ezeket feltörték, csikóikat a szomszédos ménesekbe adják ki, a felnőtt lovakat megállandóan istállóban tartják. Lóvásárjaik régebben igen forgalmasak voltak s azokra külföldi kereskedők is sokan jártak. A matyónak legkedvesebb állata, büszkesége a ló. Minden szabadidejét az istállóban tölti s azt rendszerint az uccavonalba, a lakóház ajtajával szembe építi, sőt régebben csak az istállót építette az uccasorba, ablakok nélkül, házát pedig be az udvarra, az istálló ajtajával szembe, hogy lovait mindig láthassa. Jellemző, hogy a hálólóhelyül használt lakószobában sohasem fűtenek, de minden istállóban van tűzhely s a férfinép téli hidegben körülötte kaszinózik s többnyire ott is alszik a dikón. A marhatartás elhanyagolása azonban gazdasági szempontból hátrányos, mert megfelelő trágyához így nem jutnak s műtrágyát se használnak, másrésről pedig nehéz művelésű földjeik gondos megmunkálására alkalmasabb volna az ökörfogat. Gazdálkodásuk azért se fejlődhetik, mert földjeik nem egy tagban, hanem erősen szétaprózva, a határ 15—20 helyén fekszenek. Már az 1878-iki tagosításkor minden gazda tizenhárom darabban kapta ki birtokát s a szomszédos községekben azóta vásárolt földjeik még messzebb fekszenek. Örökségfelosztáskor a gazdálkodási szempontból előnyös megegyezés helyett gyakran minden darabka földön külön osztozkodnak, így aztán birtokaik ma 25 ezernél több parcellára vannak felaprózva s egynek területe alig félholdnyi. Az egymástól távolfekvő sok apró földcsekére kijárogatással évenként sok milliónyit érő munka- és igaerővész kárba, kivált amióta annyira megdrágult az. Másfelől belterjesebb gazdálkodásra se térhetnek át a tagosítás nélkül, de attól mégis idegenkednek, mert ősi földjükhöz ragaszkodnak s a költségektől és visszaélésektől félnek.

A mezőgazdaság mellékágai közül baromfityenyésztéssel kisebb méretek közt csaknem minden család foglalkozik. A méhészek száma meghaladja a harmincat. Házi-

iparhoz a férfiak nem értenek, pedig télen kosárfonással s gazdasági eszközök készítésével sok munkás szépen kereshetne. Szövés-fonáshoz sok matyó asszony ért s Tardón és Szentistvánon megint többen dolgoznak, mióta a vászonnemű megdrágult. De Mezőkövesden alig van már szövészek s a kendertermeléssel is egészen felhagytak. Igen fejlett azonban a matyó himzőipar s különösen Mezőkövesden több száz asszony és leány százezreket keres a külföldön is kedvelt színpompás varrottásokkal. Figyelemre méltó a matyó nő tervezőképesége, mely mindig új formákat, motívumokat keres, de életrevalóságból, anyagi érdekből a divat változásaihoz s megrendelőinek ízléséhez gyorsan alkalmazkodik, ami gyönyörű népies motívumaik elfajulásához vezetett. Művésztüket ősi eredetiségéhez úgy lehet visszatéríteni, hogy a rajzolásban és himzésben tehetséges ifjakat a tervezés-technikájába bevezetve, eredeti népies motívumaik szépségeit előttük tudatosabblá kell tenni, hogy e népművészek sikeresen tudják kerületenkint a himző- és rajztanfolyamokat vezetni s háziipari telepekké fejleszteni. Ezeket aztán be kell kapcsolni a Mezőkövesden 1913-ban létesített Háziipari Szövetkezetbe, amely hozzáértő vezetés mellett hivatva lesz az anyagok jutányos beszerzéséről s a készárúk értékesítéséről, a munkabérek előlegezéséről s tanfolyamok rendezéséről gondoskodni, másrésztől ellenőrizni azt, hogy a tősgyökeres matyó himzések hírnevét se kontárok, se kúfárok meg ne rontsák. E szövetkezetben kell tömörülnie minden háziiparosnak s céltudatosan együttműködnie az intelligencia mindazon tagjainak, akik a varrottások értékesítésével közérdekből foglalkoznak.

A matyó nők csak 10—15 év óta hímeznek nagyobb méretben eladásra, varrottásaik jelentékeny részét azonban ma is saját ruházatuk díszítésére használják. Himzéseikhez eleinte inkább kék és piros fejtőt, majd többszínű selymet használtak, amit utóbb az olcsóbb műselyem szorított ki, a néplelekkel összhangban nem álló színárnyalataival. Az elfajult, izléstelen holmi többnyire megrendelésre, idegenek számára készül s a nép festői viseletét még nem rontotta el. A legények hosszú, fekete kötényének alja, lebegő ingújja, lányok kendője, menyasszony szoknyája, férfiak szűrje tele van himzéssel. A női viselet jellegzetes darabja a «händergeő», az alsószoknyára 30 méter gyolcsból rávarrott fodor, amitől járás közben a felső rancos szoknya jobbról balra «vágódik», továbbá a kúpalakú «tok», melyet az asszonyok otthon is fejükön hordanak. A nők ruhája sokféle darabból áll s szigorúan meg van szabva, hogy mit viselhetnek a kisleányok, a hajadonok, a menyasszonyok, menyecskék,

meg az idősebb nők. Ilyen a pendel, ingváll, derék, nyakbavaló kendő, habos kötő, nagy aranyos fékető, férruha stb. Legényeknél a singolt ing, a ráncolt bő gatyá, alul «borsókás» himzéssel, a kivarrott «kislajbi» s a fekete kiskabát, a «nemtelki». Nők-férfiak csizmát viselnek, a legények sarkantyúval, a nők nyáron papucsban járnak. Ruházódásuk igen költséges, a legények hímnzett lakodalmas inge öt mázsa búzába, tehát ma ca. 3—5 ezer koronába kerül. A nők viseletén már több a gyári szalag, pamut- és selymekendő, de egy rend ruhájuk, ami békében 150—300 korona volt, ma húszezerbe is belekerül. Régebben a módosabb menyasszonynak 10—15 rend járt ki, a szegényebbnek 5—6, de ma jó, ha hármat kap s a kevésbé tehetősek ócskát vásárolnak.

Szép keresetük számottevő részét felemészti ruházódásuk s híven megőrzött sokféle népszokásuk, különösen a nagy ceremóniákkal megtartott lakodalom, mely ma ötezer koronánál többbe kerül. Az advent előtti «nagy farsangon», október—novemberben egy-egy napra néha 15—20 lakodalom esik, de bőven jut a tulajdonképpeni farsang idejére is. Esküvőjét 10—15 pár rendszerint ugyanazon napon, többnyire hétfőn tartja. Színpompás viseletükben, cigányzene mellett, festői menetben százával vonulnak fel a tágas piacra, a templomba s úgy viszik haza a menyasszonyt, meg a kelengyét: kézben a szentképeket, kalácsot, apróságot, kocsin a bútort, ágyneműt s a tulipános ládát ruhával, varrottassal tele.

Mezőkövesden a házakat régebben vertfallal és nádtelelővel építették, ma inkább vályogból s bádogg- vagy cseréptelővel, gyakran téglából is, különösen a főuccán, hol számos emeletes ház is áll. Legszebb épületük a pár év előtt felállított kir. kath. főgymnázium. A piacon álló egyetlen kath. templomukat oldalszárnyakkal több ízben bővítették, de az elszaporodott hívők befogadására ma már így is szűk s ünnepnapon az istentiszteleteket többször kell megismételni, hogy azokon mindenki részt vehessen. A régi, jellegzetes «üstökös» tetőszerkezetű házak a mellékucskákból is eltűnédeztek, de a házak belső beosztása, berendezése kevésbé változott. A konyhából nyílik egyfelől a «ház»-nak nevezett uccai szoba, hol a párnákkal rakott cifra nyoszolyák állanak, másfelől a lakóhelyül használt hálókamra, melynek padlója többnyire földes.

A nép társasélete igen élénk s oly sokféle szórakozást nyújt, hogy a matyó bárhonnán hazavágyik s a nagyvárosok reá vonzóerőt nem gyakorolnak.

Mezőkövesd jövőjét, továbbfejlődését vezetőinek buzgólkodásán s a lakosság szorgalmán, életrevalóságán ki-

vül az a körülmény biztosítja, hogy északi szomszédságában, Tardon, Bogácson s több más község határában utóbbi években közséntelegekre akadtak s azok kihasználása e vidéknek s kereskedelmi központjának, Mezőkövesdnek nagyarányú fejlődését fogja elősegíteni. A kövesdieken áll, hogy a kínálkozó előnyöket a maguk javára biztosítsák s kiküszöböljék azokat a hátrányokat, melyek egy mezőgazda-vidék industrializálódásával erkölcsi, egészségügyi és szociális téren együtt szoktak járni. E hiányok sok munkaerőt is elvonnak, s hogy mezőgazdaságuk ezt meg ne szenvedje, sőt a bányavidék fogyasztóközönségét is el tudja látni, evégből a föld és a munkaerők belterjesebb kihasználásához szükséges tagosítást a környékbeli földosztással kapcsolatosan keresztül kell vinni, a távolibb részeken keletkező tanyákat a bányavidéken olcsó villamos vasúttal kapcsolva be a forgalomba. Gazdasági szakiskola felállításával az okszerűbb gazdálkodáshoz s a törpebirtokokon legjövedelmezőbb méhészet, gyümölcs- és zöldségkertészet meghonosításához szükséges szakismereteket széles körben terjeszteni kell. A szaporodó lakosság építkezése házhelyek kiosztása, cserép- és téglagyár felállítása s olcsó hitel nyújtása által segíthető elő. Társadalmi és szövetkezeti szervezkedés terén pedig a megkezdett úton tovább haladva, e törekvő népet kulturális, egészségügyi és gazdasági téren oda kell fejleszteni, hogy más községeknek minden tekintetben követendő példának szolgáljon.

Bodor Antal.

MEZŐKÖVESD CIMERE